

ХТО ДІАЛОГ

Катерина **КУЗНЕЦОВА**

Марія **КОМІСARIК**

Ірина **ТАНЯВЬСКА**

Таня **БЕСПАЛЬКО**

а

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Катерина Кузнецова, Марія Комісарик,
Ярина Танявська, Ганна Беспалько

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

ЧЕРНІВЦІ «МІСТО»

2023

УДК 378.147. 88

К 63

Друкується за ухвалою
Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 5 від 29 травня 2023 року)

Рецензенти:

Філіпчук Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих ім. І. Зязюна НАПН України, член кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»

Федій Ольга Андріївна, доктор педагогічних наук, професорка кафедри початкової і дошкільної освіти, завідувачка кафедри початкової освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

К 63 Кузнецова К. С., Комісарик М. І., Танявська Я. А., Беспалько Г. М. Інноваційні технології в дошкільній освіті : навч. посібник. Чернівці : Видавничо-інформаційний центр «Місто», 2023. 270 с.

ISBN 978-617-652-339-0

Курс «Інноваційні технології дошкільної освіти» є складовою частиною циклу професійної підготовки для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта» та відноситься до обов'язкових навчальних дисципліни. У навчальному посібнику розкрито провідні засади, сутність і особливості педагогічної інноватики, розглянути різноманітні аспекти готовності педагога до інноваційної діяльності з урахуванням пріоритетів сучасної освіти. Теоретичні питання інноваційної діяльності в закладі дошкільної освіти розглядаються в контексті з практичними завданнями для студентів, тестовими перевірками знань, блоком контролю і самоконтролю.

© Кузнецова К. С., Комісарик М. І.,
Танявська Я. А., Беспалько Г. М., 2023

ISBN 978-617-652-339-0

© «Місто», 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	7
-------------	---

Розділ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК	9
1.1. Детермінанти інноваційних процесів у педагогіці України	9
1.1.1. Сутнісна характеристика ключових понять теми	9
1.1.2. Історичний екскурс розвитку інноваційного руху. Становлення та розвиток зарубіжної інноваційної системи дошкільної освіти.....	14
1.1.3. Проблеми становлення та розвитку українського інноваційного освітнього простору	17
1.1.4. Інноваційні тенденція розвитку сучасної дошкільної освіти	17
1.2. Інноваційні технології дошкільної освіти	25
1.2.1. Загальні підходи до класифікації інноваційних технологій	25
1.2.2. Класифікація інноваційних технологій дошкільної освіти (за детермінантами впливу на власне українські інноваційні пошуки в галузі дошкільної освіти)	30
ПРАКТИЧНИЙ БЛОК	34
Тема 1. Детермінанти інноваційних процесів у педагогіці України	34
Тема 2. Інноваційні технології дошкільної освіти	34
БЛОК КОНТРОЛЮ ТА САМОКОНТРОЛЮ	35
Питання для перевірки знань студентів	35
Тестові завдання для перевірки знань студентів	37

Розділ 2

ЗАРУБІЖНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК	39
2.1. Теорія діяльнісного підходу в навчально-виховній роботі з дітьми дошкільного віку Ж.-О. Декролі	39
2.2. Дошкільне виховання в педагогічному проєкті Ф. Фребеля	44
2.3. Педагогічні ідеї М. Монтесорі в системі дошкільної освіти.....	50
2.3.1. Теоретичні основи педагогічної технології М. Монтесорі	50
2.3.2. Дидактичний матеріал М. Монтесорі як засіб розвитку сенсорної культури дитини	54
2.3.3. «Виховний простір» Марії Монтесорі як педагогічний прийом	61
2.4. Вальдорфська педагогіка Рудольфа Штейнера	68
2.4.1. Основні положення альтернативної технології Р. Штейнера	68

2.4.2. Особливості вальдорфського дитячого садка	71
2.4.3. Основи ритмічності в організації роботи вальдорфського садка	77
2.4.4. Середовище для розвитку дітей дошкільного віку	81
2.5. Альтернативна педагогіка С. Френе	82
2.5.1. Суть та зміст педагогічної концепції С. Френе	82
2.5.2. Сутність технології дошкільної освіти С. Френе	87
2.5.3. Теоретичні основи технології дошкільної освіти С. Френе	87
2.5.4. Методичні основи організації освітньої роботи з дітьми дошкільного віку за технологією С. Френе	89
2.6. Методика навчання дошкільників Г. Домана	94
2.6.1. Передумови становлення методики раннього навчання наймолодших Г. Домана	94
2.6.2. Особливості методика раннього розвитку Г. Домана	95
2.6.3. Специфіка формування «фізичного інтелекту»	98
2.7. Педагогічна концепція К. Орфа	103
2.7.1. З історії становлення музично-педагогічної концепції Карла Орфа .	103
2.7.2. Теоретичні основи концепції творчого навчання К. Орфа	104
2.7.3. Етнічний підхід у концепції К. Орфа	110
2.8. Сучасні напрямки розвідки зарубіжних учених з дошкільної освіти ...	111
2.8.1. Особливості інноваційної програми «Крок за кроком»	111
2.8.2. Педагогічна теорія Масару Ібука	117
2.8.3. Інтернет-ресурси у професійній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти	120
ПРАКТИЧНИЙ БЛОК	122
Тема 1. Теорія діяльнісного підходу Ж.-О. Декролі	122
Тема 2. Дошкільне виховання в педагогічному проєкті Ф. Фребеля	123
Тема 3. Педагогічні ідеї М. Монтесорі в системі дошкільної освіти	124
Тема 4. Вальдорфська педагогіка Рудольфа Штейнера	125
Тема 5. Альтернативна педагогіка С. Френе	126
Тема 6. Методика навчання дошкільників Г. Домана	127
Тема 7. Педагогічна концепція К. Орфа	128
Тема 8. Сучасні напрямки розвідки зарубіжних учених в дошкільної освіти ...	129
БЛОК КОНТРОЛЮ І САМОКОНТРОЛЮ	130
Питання для перевірки знань студентів	130
Тестові завдання для перевірки знань студентів	131

Розділ 3

УКРАЇНСЬКІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК	134
3.1. Фундатори українського школи інноваційних пошуків для дошкільної освіти	134
3.1.1. Загальні основи дидактики К. Ушинського	134
3.1.2. К. Ушинський про дошкільне виховання та навчання	138

3.1.3. Особливості гармонійного виховання С. Русової	142
3.1.4. Універсальний гуманізм В. Сухомлинського	148
3.2. Інноваційні пошуки у формах, методах і технологіях навчання та виховання дітей дошкільного віку	153
3.2.1. Психолого–педагогічне проєктування взаємодії дорослого та дитини «Радість розвитку» (автор Т. Піроженко)	153
3.2.2. Театр фізичного розвитку й оздоровлення дітей М. Єфименка	164
3.3. Українські інновації у змісті навчання та виховання дітей дошкільного віку	170
3.3.1. Теоретичні основи змісту навчання та виховання дітей дошкільного віку	170
3.3.2. Особливості інноваційних пошуків у змісті освітнього процесу закладу дошкільної освіти	173
3.4. Інновації у змісті, структурі, формах і методах управління закладом освіти для дітей дошкільного віку	181
3.4.1. Теоретичні основи управління ЗДО	181
3.4.2. Інновації в управлінні ЗДО	185
3.4.3. Методи управління закладом освіти для дітей дошкільного віку ...	186
3.4.4. Місце керівника ЗДО у процесі інноваційного управління	188
ПРАКТИЧНИЙ БЛОК	191
Завдання для самостійної роботи студентів	191
Тема 1. Фундатори українського школи інноваційних пошуків для дошкільної освіти	191
Тема 2. Інноваційні пошуки у формах, методах і технологіях навчання та виховання дітей дошкільного віку	192
Тема 3. Українські інновації у змісті навчання та виховання дітей дошкільного віку	192
Тема 4. Інновації у змісті, структурі, формах і методах управління закладом освіти для дітей дошкільного віку	193
БЛОК КОНТРОЛЮ І САМОКОНТРОЛЮ	194
Питання для перевірки знань студентів	194
Тестові завдання для перевірки знань студентів	195

Розділ 4

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ СУЧАСНОГО ЗДО УКРАЇНИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК	197
4.1. Сутність інноваційної діяльності вихователя ЗДО	197
4.1.1. Загальні положення інноваційної діяльності	197
4.1.2. Структура інноваційної діяльності	199
4.1.3. Етапи впровадження інновацій у практику	201
4.1.4. Експеримент як складова інноваційної педагогічної діяльності ...	203
4.2. Проблема професійної готовності вихователя до інноваційної діяльності.....	206

4.2.1. Готовність вихователя до інноваційної діяльності як педагогічна проблема	206
4.2. 2. Структура готовності до інноваційної діяльності та її компоненти	212
4.2. 3. Рівні готовності педагогів до інноваційної діяльності	215
4.3. Особливості проектування авторської інноваційної діяльності	219
4.3.1. Теоретичні основи створення інноваційного проєкту	219
4.3.2. Особливості створення інноваційного проєкту	222
4.3.3. Критерії оцінки інноваційного проєкту	224
ПРАКТИЧНИЙ БЛОК	228
Завдання для самостійної роботи студентів	228
Тема 1. Сутність інноваційної діяльності вихователя ЗДО	228
Тема 2. Проблема професійної готовності вихователя до інноваційної діяльності	228
Тема 3. Особливості проектування авторської інноваційної діяльності	229
БЛОК КОНТРОЛЮ І САМОКОНТРОЛЮ	230
Питання для перевірки знань студентів	230
Тестові завдання для перевірки знань студентів	231
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	235
ДОДАТКИ	237

ВСТУП

Модернізація змісту освіти в Україні, в умовах політичних, соціально-економічних, культурних трансформацій, світових тенденцій глобалізації й інтеграції, зміни світоглядної парадигми, вимагає висококваліфікованого, конкурентоспроможного педагога. Відповідно зростають вимоги до професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, які повинні забезпечувати гармонійний розвиток дітей, створюючи міцні основи для їхнього подальшого навчання та виховання.

Така ситуація привела до думки про необхідність наукового пошуку в контексті оновлення й удосконалення змісту підготовки майбутніх фахівців спеціальності 012 Дошкільна освіта. Результатом цього пошуку став цей навчальний посібник, який являє собою спробу запропонувати методiku підготовки майбутніх вихователів до застосування інноваційних технологій у професійній діяльності, зокрема в межах навчальної дисципліни «Інноваційні технології в дошкільній освіті».

Курс «Інноваційні технології в дошкільній освіті» покликаний слугувати поглибленню та розширенню професійної підготовки студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта, становленню творчої індивідуальності вихователя, який розвивається та формується в умовах альтернативної освіти, змісту та технології навчання та виховання. Необхідно навчити майбутніх фахівців дошкільної освіти орієнтуватися в системах, технологіях, методиках, не схожих одна на одну, адекватно оцінити їх, зробити правильний вибір на шляху впровадження педагогічних технологій в освітній процес закладу дошкільної освіти.

Завдання вивчення дисципліни полягає у допомозі майбутнім вчителям зорієнтуватися в концептуальних і теоретичних положеннях педагогічних технологій, сформувати у них готовність до впровадження сучасних технологій у практику дошкільної освіти. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- зміст дефінітивно-понятійного поля педагогічної інноватики;
- сутність, зміст і специфічні особливості інноваційних технологій дошкільної освіти;
- алгоритм застосування інноваційних технологій у практичній діяльності вихователя;
- переваги та недоліки інноваційних технологій дошкільної освіти;
- зміст, сутність, особливості та структуру інноваційної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти;
- специфіку проектування авторської інноваційної діяльності;

вміти:

- аналізувати конкретні інновації дошкільної освіти;
- виявляти можливості застосування, переваги та недоліки інновацій;

- самостійно збагачувати професійні знання та професійний досвід;
- адаптувати інновації до потреб сьогодення;
- виявляти та розвивати професійні й особистісні якості (усвідомлювати зміст і мету освітньої діяльності в контексті актуальних педагогічних проблем сучасної дошкільної освіти; формулювати освітні цілі, виходячи із сучасних запитів суспільства; окреслювати нові педагогічні орієнтири відповідно до вимог особистісно-орієнтованої освіти; коригувати освітній процес відповідно до критеріїв інноваційної діяльності; володіти формами та методами інноваційного навчання та виховання; аналізувати зміни в освітній діяльності, розвитку особистісних якостей дітей; прагнути до особистісного творчого розвитку, рефлексивної діяльності; усвідомлювати значущість, актуальність інноваційних пошуків, відкриттів тощо), необхідні для застосування інновацій в професійній діяльності.

Усвідомлюючи значення виокремлених компетентностей, автори посібника виокремили в ньому декілька блоків:

теоретичний блок націлює студентів на усвідомлення ними перспективних тенденцій розвитку інноваційної сфери, що ґрунтується на кращих світових і національних здобутках минулого та новітніх педагогічних ідеях сучасних науковців. Названий блок забезпечує формування мотиваційно-цільового та когнітивного компонентів інноваційної компетентності спеціаліста;

практичний блок, оснований на теоретичних положеннях, передбачає формування у студентів операційно-діяльнісного компоненту інноваційної компетентності шляхом виконання ними завдань для самостійної роботи (питома вага якої у навчанні постійно збільшується): завдання на вивчення й аналіз педагогічної літератури, наприклад, дидактичних систем минулого та сучасності, педагогічної преси, аналіз і узагальнення досвіду педагогів-новаторів; завдання, пов'язані з аналізом основних педагогічних категорій; завдання на формування практичних умінь використовувати теоретичний матеріал у практичній діяльності;

блок контролю та самоконтролю передбачає включення до процесу навчання питань, тестів, анкет, які дозволяють визначити факт засвоєння студентами навчального матеріалу з даної теми. Названий блок забезпечує формування рефлексивно-оцінювального компоненту інноваційної компетентності.

Мета пропонованого навчального посібника – розкрити провідні засади педагогічної інноватики, сутність і особливості педагогічної технології, інноваційної діяльності педагога; розглянути різноманітні аспекти готовності педагога до інноваційної діяльності з урахуванням пріоритетів сучасної освіти.

Навчальний посібник стане у пригоді насамперед студентам педагогічних спеціальностей і викладачам курсу «Інноваційні технології в дошкільній освіті».

Розділ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

1. 1. Детермінанти інноваційних процесів у педагогіці України

1.1.1. Сутнісна характеристика ключових понять теми

Нововведення в освіті останнього часу створюють цілісну систему, яка має назву «педагогічна інноватика». Вона виникла та розвивається на межі загальної інноватики, методології, теорії й історії педагогіки, психології, соціології та теорії управління, економіки освіти та є однією із фундаментальних дисциплін, яка прискорює процеси оновлення освіти.

Термінологічний аналіз основних категоріальних понять інноватики доводить, що дефініції «інноваційні процеси», «інноваційне навчання» тощо з'явилися в педагогічній науці впродовж останніх двадцяти років, їх поява обумовлена реформуванням системи освіти та впровадженням у практику значної кількості інноваційних ідей і технологій.

Стрижневим терміном в інноватиці стало розуміння поняття «нове». В. Загвязинський підкреслює, що нове в педагогіці – це не тільки ідеї, підходи, технології, які в такому вигляді раніше не використовувалися; це також комплекс елементів або окремі елементи педагогічного процесу, які містять прогресивне начало та дозволяють у мінливих умовах і ситуаціях достатньо ефективно вирішувати завдання виховання та навчання.

У науково-педагогічній літературі розрізняють поняття «новація», або «новизна» та «інновація» – «нововведення» (від лат. *in* – в, *novus* – новий). Термін «новизна» – це новий засіб, метод, методика, технологія, навчальна програма тощо), а інновація – це впровадження нового з метою вдосконалення навчально-виховного процесу. Новації розглядаються як продукти уяви, наслідки фантазій щодо можливих змін у технології певного процесу чи способу дій; як нові ідеї, які можна практично використовувати. Отже, педагогічні новації – це нові ідеї в педагогіці, зорієнтовані на зміни різних структурних систем і компонентів освіти.

Найчастіше в психолого-педагогічній літературі наводиться визначення цього поняття, сформульоване К. Ангеловським. Трактуючи термін «інновація», науковець вважає його синонімом слова «нововведення», підкреслюючи, що інновація, як і нововведення, є процесом змін, спрямованих на вдосконалення того чи іншого явища. У контексті сказаного під педагогічною інновацією К. Ангеловські розуміє «зміни, спрямовані на удосконалення й розвиток виховання й освіти».

Поняття «інновація» визначається і як новизна (засіб), і як процес уведення цієї новизни (засобу) в практику, завдяки чому відбуваються позитивні зміни та досягається необхідний ефект. Більш стисло можна сказати, що інновація – це реалізована, здійснена новація, «це нововведення в освітньому просторі (мета, зміст, принципи, структура,

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

Завдання для самостійної роботи студентів

Тема 1. Сутність інноваційної діяльності вихователя ЗДО

Завдання для самостійної роботи:

- складіть анотацію до наукової статті в царині дошкілля на порушену тему заняття; укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики;
- розкрийте сутність й особливості етапів упровадження інновацій у практику сучасного ЗДО;
- складіть програму інноваційного експерименту з метою вивчення

ефективності інновації (інновація – за вибором студента).

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань:

- розробіть авторський варіант моделі-структури інноваційної діяльності вихователя дошкілля;
- складіть авторську структуру програму інноваційного експерименту з метою вивчення ефективності інновації.

Тема 2. Проблема професійної готовності вихователя до інноваційної діяльності

Завдання для самостійної роботи:

- складіть анотацію до наукової статті в царині дошкілля на порушену тему заняття; укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики;
- складіть картотеку навчальних і методичних посібників на допомогу вихователям ЗДО та студентам задля вивчення рівня їх готовності до інноваційної діяльності; складіть короткий опис кожного з них;
- проранжуйте 12 найбільш значущих якостей педагога інноваційного типу; обґрунтуйте свій вибір;
- розробіть авторську структуру готовності вихователя до інноваційної діяльності;
- змодельуйте портрет ідеального вихователя-новатора.

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань:

- вивчивши публікації про педагогів-новаторів, вихователів інноваційного типу, опишіть особистісні та професійні якості деяких з них;
- підготуйте анкету для вихователів, спрямовану на вивчення рівня їх готовності до інноваційної діяльності;
- проведіть мікродослідження на тему «Рівень готовності вихователів до інноваційної діяльності» й узагальніть результати.

БЛОК КОНТРОЛЮ І САМОКОНТРОЛЮ

Питання для перевірки знань студентів

1. Обґрунтуйте структуру інноваційної діяльності вихователя ЗДО.
2. Визначте та схарактеризуйте компоненти готовності вихователя до інноваційної діяльності.
3. Визначте й обґрунтуйте рівень Вашої готовності до інноваційної діяльності (врахуйте компоненти та рівні готовності до інноваційної діяльності). Схарактеризуйте шляхи її удосконалення.
4. Схарактеризуйте сутність і основні поняття, що описують інноваційну діяльність вихователя.
5. Опишіть етапи впровадження інновацій у практику ЗДО
6. Схарактеризуйте сутність і компоненти готовності до інноваційної діяльності, чинники й умови її формування.
7. Опишіть рівні готовності до інноваційної діяльності (початковий, репродуктивний, репродуктивно-конструкторський, конструкторський, новаторський).
8. Визначте та схарактеризуйте критерії та показники готовності.
9. Схарактеризуйте професійні й особистісні якості педагога, який підготовлений до інноваційної професійної діяльності.
10. Схарактеризуйте сутність і основні поняття, що описують проектування інноваційної діяльності.
11. Опишіть особливості створення інноваційного проекту в практичній діяльності вихователя.
12. Схарактеризуйте критерії оцінки інноваційного проекту.

Тестові завдання для перевірки знань студентів

Знайдіть правильну відповідь:

1. Заснована на осмисленні педагогічного досвіду цілеспрямована педагогічна діяльність, орієнтована на зміну та розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики – це...

- педагогічна діяльність;
- інноваційна діяльність ;
- інноваційна педагогічна діяльність;
- інноваційна діяльність в освіті.

2. Заповніть назви пропущених суб'єктів інноваційної діяльності в освіті:

_____ ;
інноваційні групи;

_____ ;
_____ ;
діячі органів управління освітою;
науковці.

3. Заповніть пропущені види структур інноваційного процесу:

_____ ;
суб'єктивна структура;
рівнева структура;

_____ ;
_____ ;
організаційна структура.

4. Компонентами інноваційної діяльності є:

- діагностичний, прогностичний, організаційний, практичний, узагальнювальний, впроваджувальний;
- мотиваційний, креативний, когнітивний та рефлексивний;
- виникнення, розробка ідеї, опанування в практичній роботі, використання;
- керівник, його заступники, діти, батьки, методисти, викладачі, консультанти, експерти, працівники органів управління освіти.

5. Провідною формою та важливою складовою інноваційної педагогічної діяльності є ...

- дослідження;
- експеримент;
- спостереження;
- узагальнення передового педагогічного досвіду.

6. Метод дослідницько-педагогічної діяльності, який передбачає істотні зміни у змісті, формах і методах роботи з метою підвищення їх ефективності – це...

- інноваційний педагогічний експеримент;
- інноваційне педагогічне дослідження;
- узагальнення передового педагогічного досвіду;
- інноваційне педагогічне спостереження.

7. Заповніть пропущені рівні творчої педагогічної діяльності (за С. Сисоєвою):

репродуктивний рівень;

_____ ;
_____ ;
_____ ;

8. Показниками сформованості якого структурного компоненту готовності до інноваційної діяльності є: методологічні знання; загальнотеоретичні та методичні знання; уміння успішно застосовувати інноваційні педагогічні технології; позитивний педагогічний досвід?

- мотиваційного;
- когнітивного;
- креативного;
- рефлексивного;
- змістовно-операційного;

9. Документ, у якому визначаються мета, завдання, перелік, послідовність дій виконавців і сфера їхньої відповідальності, необхідні ресурси, процедура контролю за ходом реалізації передбачених заходів з метою поліпшення діяльності закладу, досягнення визначених результатів у встановлені терміни – це...

- педагогічний проєкт;
- інноваційний проєкт;
- викладацький проєкт;
- інноваційна програма.

10. Заповніть пропущені етапи розробки інноваційного освітнього процесу:

_____ ;
визначення завдань проєкту;

_____ ;

складання переліку заходів із реалізації проєкту, формулювання їх очікуваних результатів;

_____ ;

визначення людських ресурсів, необхідних для здійснення кожного заходу;

визначення матеріально-технічних ресурсів, необхідних для здійснення кожного заходу;

складання бюджету проєкту;

---

11. Заповніть пропущені групи критеріїв оцінки інноваційного проєкту:

_____;
спеціальні критерії;

_____;

12. Система освоєних особистістю педагогічних засобів, що забезпечують інноваційний спосіб діяльності, системоутворюючим елементом якої є цінності інноваційного плану – це...

- інноваційна культура педагога;
- інноваційна поведінка педагога;
- інноваційна компетентність педагога;
- інноваційна готовність педагога.

13. Сукупність зовнішніх виявів його особистості, в яких розкривається внутрішнє «Я» (світовідчуття, світогляд, особистісні особливості), спрямовані на зміну складових сучасної системи освіти – це...

- інноваційна поведінка педагога;
- інноваційна компетентність педагога;
- готовність до педагогічної діяльності;
- педагогічна компетентність педагога.

14. Сукупність заходів, спрямованих на створення, впровадження, поширення та реалізацію інновацій з метою отримання комерційного та/або соціального ефекту, які здійснюються шляхом реалізації інвестицій, укладених в об'єкти інноваційної діяльності, – це...

- інноваційна діяльність;
- педагогічна діяльність;
- освітня діяльність;
- навчальна діяльність.

15. Система мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечує ефективність використання нових педагогічних технологій у роботі з дітьми – це...

- інноваційна компетентність педагога;
- готовність до інноваційної діяльності;

- готовність до педагогічної діяльності;
- педагогічна компетентність.

16. Інтегративна якість особистості, що є результатом інноваційної підготовки та характеризується сформованістю в педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, технологічної грамотності, здатності до творчості та рефлексії – це...

- готовність;
- готовність до інноваційної педагогічної діяльності;
- готовність до впровадження результатів теоретичних пошуків та досягнень педагогічної практики;
- інноваційний потенціал педагога.

17. Навчально-виховна, організаційно-педагогічна діяльність, у процесі якої стабільні позитивні результати у розв'язанні актуальних педагогічних проблем забезпечуються використанням оригінальних форм, методів, прийомів, засобів навчання та виховання, нових освітніх систем або інтеграції традиційних форм, методів, прийомів і засобів – це...

- передовий педагогічний досвід;
- інноваційний потенціал педагога;
- інноваційна педагогічна діяльність;
- готовність до інноваційної педагогічної діяльності.

18. Досвід, який породжений радикально новою педагогічною ідеєю навчально-виховної, організаційно-педагогічної діяльності – це...

- новаторський педагогічний досвід;
- інноваційна педагогічна досвід;
- передовий педагогічний досвід;
- педагогічний досвід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Балаєва К. С. Упровадження інноваційних технологій у професійну діяльність вихователя дошкільного навчального закладу : методичні рекомендації для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки: «Дошкільна освіта» Чернівці: Видавничий дім «РОДОВІД», 2015. 212 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. К. : Академвидав, 2004. 352 с.
3. Інноваційні педагогічні технології : посібник / За ред. О. І. Огієнко; Авт. кол.: О. І. Огієнко, Т. Г. Калюжна, Ю. С. Красильник, Л. О. Мільто, Ю.Л. Радченко, К. В. Годлевська, Ю. М. Кобюк. Київ, 2015. 314 с.
4. Лаппо В. В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 360 с.
5. Основи інноваційної освітньої діяльності : методичні рекомендації. // упорядник Антонюк Л. В. Рівне РОІППО, 2018. 44с.
6. Шапран О. І. Система інноваційної підготовки майбутнього вчителя в умовах навчально-науково-педагогічних комплексів : монографія / О. І. Шапран ; Держ. вищ. навч. закл. «Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди». – Переяслав-Хмельницький : Карпук, 2007. 369 с.
7. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г.Л. Єфремової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 444 с.
8. Янкович О. І. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник. Тернопіль : ТНПУ ім В. Гнатюка, 2015. 212 с

Рекомендована

1. Балаєва К.С. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до застосування інноваційних технологій у професійній діяльності : монографія. Чернівці : «Місто», 2018. 304 с.
2. Баланюк О., Кузнєцова К.С. Розвиток логіко-математичної компетентності у дітей дошкільного віку. Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (16-17 квітня 2019 року). Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. С. 5–7.
3. Беловолова М., Кузнєцова К.С. Cloud Computing: «хмарна» технологія та її ресурсно-зорієнтовані можливості в організації освітнього процесу закладу дошкільної освіти. Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (16-17 квітня 2019 року). Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи. – Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. С. 7–9

4. *Біла книга національної освіти України*, 2010. 342 с.
5. Борщ А., Кузнєцова К. С. Інноваційні технології в освіті. Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (16-17 квітня 2019 року). Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. С. 17–19
6. Євтух О. Наука й освіта крок до майбутнього. Вища школа. 2011. №2. С. 16–28.
7. Зайченко О. І. Управління дошкільним навчальним закладом у сучасних умовах. Нова педагогічна думка: наук. журнал. / гол. ред. М. А. Віднічук. Рівне, 2010. № 1. С. 55-57.
8. Захарченко В. І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 448 с.
9. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент: підручник. Суми : Університетська книга, 2010. 334 с.
10. Квасецька Я. Професійна підготовка вихователів дошкільця на західноукраїнських землях: історичний аспект : монографія. Чернівці : Зелена Буковина, 2017. 352 с.
11. Кириченко О. Перспективи інноваційно-інтелектуального розвитку України. Вища школа. 2011. №3. С. 36–46.
12. Комарова О. А. Роль освітнього потенціалу в інформаційному суспільстві. Актуальні проблеми економіки. 2011. №11. С. 19–27.
13. Піроженко Т. Особистість дошкільника. Перспектива розвитку Науково-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 140с.

Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, вул. Лесі Українки, 23)
URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/01about>
2. Цифровий репозитарій наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.
URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=/ua/02infres>
3. Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка (м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 47).
URL: <http://www.library.cv.ua/sample-page-2>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Бібліотечні електронні ресурси та технології.
URL: http://nbuv.gov.ua/e_technology?field_e_technology_tid=444&field_yfpdf_tid=All
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Наукові ресурси. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1539>
6. ELibUkr Електронна бібліотека України. Ресурси відкритого доступу.
URL: <http://www.elibukr.org/uk/resursi/resursividkritogo-dostupu.html>

ДОДАТКИ

Додаток А

Глосарій

АМІ (Association Montessori International) – Міжнародна Монтессорі Асоціація, заснована 1929 року в основному М. Монтессорі та її сином Маріо. Тривалий час її генеральним секретарем була онука М. Монтессорі – Ренільда; штаб-квартира знаходиться в Амстердамі (Нідерланди).

Автодидактичні Монтессорі-матеріали – засоби для саморозвитку, з якими дитина працює, спочатку – наслідуючи педагога, діючи за зразком, а потім – самостійно, виконуючи різноманітні вправи.

Авторська програма – програма, що не має аналогів, заснована на авторській концепції побудови навчального змісту.

Авторські навчальні програми – документ, який відповідає загальнодержавним вимогам до навчальної програми, але відрізняється від неї наявністю додаткових компонентів ЗУН, і / або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

Антропософія (Р. Штейнер) – духовне вчення Р. Штейнера, що розглядає питання виховання з урахуванням тих індивідуальних якостей дитини, які вона отримує ще до народження зі своєю душею та спадковістю від своїх батьків; теорія життєвих ритмів.

Базисна програма – програма, яка охоплює мінімальний зміст роботи з дітьми, перелік обов'язків, навчальних дисциплін та закладає фундамент, основу, обов'язкову для закладів усіх типів.

Базова програма – програма, яка містить основний (оптимальний) зміст роботи з дітьми у ЗДО, забезпечує гармонійний, цілісний розвиток особистості дитини, обов'язкова до виконання дошкільними працівниками та гарантовано засвоєна дітьми (до прикладу: Програма розвитку, навчання та виховання «Дитина в дошкільні роки», Програма навчання та виховання «Дитина», Програма виховання «Малютко»).

Балет (Т. Єфименко) – фізичні вправи, які виконуються під відповідну музику, з використанням елементів хореографії.

Вальдорфська освіта – альтернативна педагогічна система, заснована на антропософському уявленні про людину та на чуттєво-надчуттєвому пізнанні, на образному мисленні, співпереживанні.

Вальдорфський дитячий садок – це самостійний заклад, що водночас багато в чому педагогічно інтегрується зі школою, де розпочинається друге семиріччя життя дитини; це невелике затишне приміщення, стіни якого пофарбовані в приємний рожевий колір.

Варіативний (лат. variatio – відмінність) **компонент в освіті** – навчальні програми, що обираються в межах освітньої програми закладу.

Вбираючий розум (абсорбування) (М. Монтессорі) – природна властивість дитини від народження до шести років спонтанно сприймати, фіксувати, запам'ятовувати зовнішні враження (сигнали, інформацію) за

допомогою всіх органів відчуття та перетворювати їх на свій особистий досвід пристосування до навколишнього середовища та формування своєї особистості.

Вибух у навчанні (М. Монтессорі) – спонтанний процес переходу кількості опосередковано накопичених знань у нову якість. Наприклад, «вибух письма». У результаті розвитку руки та м'язової пам'яті (за допомогою ряду вправ) дитина виявляє здатність правильно писати букви.

Вираження (О. Декролі) – все те, що представляє думку в зрозумілій для інших формі.

Вільна гра (Р. Штейнер) – специфічна для віку трьох з половиною – чотирьох років метаморфоза наслідувальної активності.

Вільні тексти (С. Френе) – короткі твори, у яких діти розповідають про себе, свою родину, друзів, набутий досвід, прогулянки, екскурсії, плани на майбутнє.

Глобалізація освіти (франц. global – узятий у цілому) – одна з фундаментальних тенденцій розвитку освіти. Відображає формування єдиного соціального, інформаційного й освітнього простору в масштабах усєї планети, зокрема, через діяльність засобів масової інформації, канали Інтернет.

Горизонтальний пластичний балет – новий синтетичним напрям у фізичному вихованні дітей, який об'єднує позитивні риси художньої гімнастики, аеробіки, балету, брейкдансу, шейпінгу, акробатики, музичного заняття.

Готовність – це стійке, багатоаспектне й ієрархізоване утворення особистості, що містить ряд компонентів, адекватних до вимог, змісту й умов діяльності, які у своїй сукупності дозволяють суб'єкту більш або менш успішно здійснювати цей процес.

Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – інтегративна якість особистості, що є результатом інноваційної підготовки та характеризується сформованістю в педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, технологічної грамотності, здатності до творчості та рефлексії.

Готовність педагога до впровадження результатів теоретичних пошуків і досягнень педагогічної практики – інтегральна, особистісно значима якість педагога, що виявляється в стійкому прагненні до постійного вивчення та використання передових педагогічних ідей.

Гра – мова, якою говорять діти, спосіб самоорганізації, властивий дитячому віку.

Гра (О. Декролі) – оригінальний дидактичний матеріал; творча діяльність дитини, засіб спонукання її до рухової активності та духовного розвитку.

Гра (Ф. Фребеля) – суто інстинктивна діяльність, у ній проявляються єство дитини, її природні здібності.

Гуманізація педагогічного процесу (лат. *humanus* – людський, людяний) – концепція, основу якої становить ідея побудови педагогічної системи на принципах гуманізму з метою створення найсприятливіших умов для повноцінного розвитку дитини. Передбачає диференціацію й індивідуалізацію навчання та виховання на основі активізації творчого саморозвитку особистості.

Гуманістична освіта – освітні системи та концепції, які ґрунтуються на цінностях гуманізації та гуманітаризації освіти.

Гуманістична педагогіка – напрям у сучасній теорії та практиці виховання, що виник наприкінці 50-х – на початку 60-х рр. ХХ ст. у США як педагогічне втілення ідей гуманістичної психології.

Гуманітаризація освіти (лат. *humanitas* – людство, людяність) – одна з основних тенденцій розвитку освіти в сучасному світі, що відображає зростання ролі та значення людських відносин, взаємного прийняття учасників навчального процесу для успішності освіти загалом.

Дарунки Фребеля – дидактичні матеріали для ігор, іграшки, призначені для дітей найбільш раннього віку та надані дітям у певній послідовності та наступності.

Дарунок другий (Ф. Фребеля) – куля, кубик, циліндр.

Дарунок п'ятий (Ф. Фребеля) – куб, поділений на 27 кубиків, 3 із цих кубиків поділені навскіс по діагоналі навпіл, а 3 інші – навскіс по діагоналі поділені на чверті.

Дарунок перший (Ф. Фребеля) – різноколірні м'ячі.

Дарунок третій (Ф. Фребеля) – куб, поділений на 8 кубиків.

Дарунок четвертий (Ф. Фребеля) – куб, поділений на 8 брусків-площин.

Дарунок шостий (Ф. Фребеля) – куб, поділений на 27 цеглинок (дощечок), з яких 3 поділені навпіл уздовж і 12 поділені навпіл упоперек.

Демократизація педагогічного процесу (грец. *demokratia* – народовладдя) – упровадження в педагогічну систему принципів демократії, надання свободи творчості педагогу та більших можливостей вихованцям.

Диверсифікація системи освіти (лат. *diversificatio* – зміна, різноманітність) – процес розширення системи освіти за рахунок зростання кількості типів і видів закладів.

Евритмія (Р. Штейнер) (др.-греч. *Εὐρυθμία* – урівноваженість (елементів), злагодженість, співмірність, гармонійність) – мистецтво художнього руху, яке з'явилося на початку ХХ століття в Європі.

Експеримент (лат. *experimentum* – проба, досвід) – метод дослідження, що передбачає виокремлення суттєвих факторів, які впливають на результати педагогічної діяльності; контрольована педагогічна діяльність, спрямована на створення й апробування нових технологій навчання, виховання та розвитку дітей, управління закладом.

Експериментальна педагогіка – одна з течій педагогіки кінця ХІХ – початку ХХ ст., яка намагалася всі свої положення обґрунтувати даними емпіричних спостережень і спеціального експерименту. У центр уваги вона ставила не навчання дитини, а вивчення її самої.

Елементарна музика (К. Орф) – музика «дитинства» різних народів світу – це водночас і музика для сучасних дітей, особлива дитяча музика, призначена для початкового музичного виховання.

Зміст освіти – система наукових знань про довкілля, спрямованих на всебічний розвиток активної, творчої особистості як цілісну сукупність взаємодоповнюючих функцій, що постійно удосконалюються на кожному етапі її розвитку та мають свій кінцевий результат.

Знання (Г. Домана) – це базис для інтелекту.

Ігрова технологія – сукупність педагогічних ігор, підпорядкованих певній меті, які гарантують позитивний результат.

Імпровізація (К. Орф) (фр. *improvisation*, італ. *improvvisazione*, від лат. *improvisus* – непередбачений) – створення художнього твору (наприклад, музичного, поетичного, сценічного) в момент його виконання без попередньої підготовки.

Інваріантні принципи (С. Френе) – природа дитини така сама, як і природа дорослого; поведінка дитини в школі залежить від її психологічного складу та стану здоров'я; ніхто: ні дитина, ні дорослий, – не любить, коли йому наказують; будь-яка людина прагне до успіху тощо.

Інновативність (лат. *innovatio* – оновлення, зміна) – емоційно-оцінне ставлення до нововведень, відмінність у сприйнятливості суб'єктів до інновацій, нових ідей, досвіду.

Інноваційна (експериментальна) програма – програма, що відзначається високим рівнем новизни (містить більше 50 % новизни). Інноваційна програма, яка пройшла апробацію та повторну експертизу науково-методичної ради може претендувати на статус авторської.

Інноваційна діяльність – діяльність, спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок, що зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг.

Інноваційна діяльність – розробка, розповсюдження та застосування освітніх інновацій.

Інноваційна людина – це особа, яка має адекватний соціально-культурний розвиток.

Інноваційна мета освіти – створення сприятливих умов для творчості, реалізації природної суті, соціальних потреб людини.

Інноваційна освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і навичок, поглядів і переконань, отриманих у процесі інноваційного навчання в закладі або шляхом самоосвіти та постійного творчого самовдосконалення.

Інноваційна педагогічна діяльність – заснована на осмисленні педагогічного досвіду цілеспрямована педагогічна діяльність, орієнтована

на зміну та розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики.

Інноваційна педагогічна діяльність – заснована на осмисленні практичного педагогічного досвіду цілеспрямована педагогічна діяльність, орієнтована на зміну та розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики.

Інноваційна педагогічна технологія поєднує науково-обґрунтовану систему дій, операцій і процедур, які забезпечують цілеспрямоване та поопераційне впровадження різних видів педагогічних нововведень, що зумовлюють позитивні зміни в традиційному педагогічному процесі, модернізують і трансформують його.

Інноваційна політика – особливий вид діяльності суб'єктів освіти, пов'язаний з творчими пошуками нових педагогічних ідей, набуттям дослідницьких навичок та їх апробації.

Інноваційна політика – система поглядів, уявлень, переконань, науково-практичного знання та рефлексії, тобто така світоглядна система, що здатна прогнозувати освітні перспективи та практичні алгоритмізації нових педагогічних ідей.

Інноваційне навчання – навчальна діяльність, яка ґрунтується на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптивних можливостей особистості.

Інноваційний педагогічний експеримент – метод дослідницько-педагогічної діяльності, який передбачає істотні зміни у змісті, формах і методах роботи з метою підвищення їх ефективності.

Інноваційний потенціал (лат. *potentia* – сила) педагога – сукупність соціокультурних і творчих характеристик особистості педагога, що виражає готовність удосконалювати педагогічну діяльність, а також наявність внутрішніх засобів і методів, які забезпечують цю готовність.

Інноваційний потенціал педагога – сукупність соціокультурних і творчих характеристик його особистості, що виражається в готовності вдосконалювати педагогічну діяльність на основі сучасних методів і технологій.

Інноваційний проєкт – це документ, у якому визначаються мета, завдання, перелік, послідовність дій, виконавців і сфера їх відповідальності, необхідні ресурси, процедура контролю за ходом реалізації передбачених заходів з метою поліпшення діяльності закладу, досягнення визначених результатів у встановлені терміни.

Інноваційний процес – це перетворення наукового знання, наукових ідей, винаходів у фізичну реальність (нововведення), яка змінює суспільство.

Інноваційні технології в системі управління – сукупність методів і процесів управління, а також науковий опис способів управлінської

діяльності, у тому числі формування управлінських рішень для досягнення загальних і конкретних інноваційних цілей організації.

Інновація – це кінцевий результат інноваційної діяльності, що отримав утілення у вигляді нового або удосконаленого продукту, упровадженого на ринку, нового або вдосконаленого процесу, що використовується в практичній діяльності чи в новому підході до соціальних послуг.

Інтелект (Г. Доман) – вроджений дар, даний кожному.

Інтерактивна технологія навчання – активна модель навчання, яка передбачає активність дітей при відносній пасивності навчального середовища.

Інформатизація освіти (лат. informatio – пояснення) – тенденція розвитку освіти, пов'язана з розширенням застосування комп'ютерів, інформаційних мереж і технологій в освітній практиці.

Інформаційна технологія навчання – технологія, що використовує спеціальні технічні інформаційні засоби (ЕОМ, аудіо, відео).

Картка «біт-інтелекту» (Г. Доман) – це квадрат з картону 28×28 см, який містить один інформаційний факт (малюнок або фотографію).

Кіндергартен (Ф. Фребель) – це сад, у якому дитина як сіянець, маленька рослина, яка вимагає від педагогів ретельного догляду та вирощування; це частина навколишнього світу, природи, що вимагає діяльності для створення в дітей почуття безпеки, гарного самопочуття; це радість спільної діяльності та гри, це відпочинок і роздуми.

Комплексна освітня програма – програма, яка визначає основний зміст роботи з дітьми в умовах закладу на основі єдиної педагогічної концепції.

Концентрація (М. Монтесорі) – здатність до безперервної, інтенсивної роботи з одним дидактичним матеріалом.

Мелодійні ударні інструменти з дерев'яними та металевими пластинками (К. Орф) – різноманітні ксилофони, металофони, гlockenшпілі (які суттєво відрізняються від відповідних за назвою інструментів «дорослого» симфонічного оркестру).

Менеджер дошкільної освіти – це спеціаліст-професіонал, сучасний керівник, який управляє персоналом ЗДО, забезпечує успіх у досягненні мети, престиж і ефективність соціально-педагогічних результатів, тобто суб'єкт, якому належить активно-організаційна роль, підкріплена певною владою та розповсюджена на об'єкт управління.

Менеджмент освітніх інновацій – наука про управління людськими та матеріальними ресурсами в закладі освіти на засадах інвестицій та інновацій, у результаті якого якісно покращуються основні показники їхньої діяльності.

Метод «душевної економії» (Р. Штейнер) – основний метод вальдорфської педагогіки, який полягає в тому, що в процесі навчання в

дітей розвивають ту діяльність, яку дитина може опанувати на цьому етапі розвитку без внутрішнього опору організму.

Метод «Центри інтересів» (О. Декролі) – побудова програми на основі основних фізичних і духовних потреб дитини

Методи управління – це сукупність способів здійснення функцій управління, які забезпечують досягнення поставлених цілей і результатів.

Модернізація – це процес зміни будь-яких об'єктів, надання їм сучасних властивостей, які відповідають вимогам часу.

Модифікована (корекційна) програма – програма, адаптована до умов освітнього процесу в ЗДО (якщо це заклад компенсувального типу та немає, наприклад, програми для дітей із порушенням опорно-рухового апарату).

Монтессорі матеріали – засоби розвитку дітей (дидактичні посібники), підібрані Марією Монтессорі в результаті спостережень за дітьми. Усі матеріали впорядковані за ступенем складності та знаходяться у вільному доступі для дитини, а також мають ряд особливих рис, таких як ізоляція складнощів, контроль помилок й ін. Усі посібники зовні привабливі, виготовлені, як правило, – з натуральних матеріалів високої якості. Головне завдання – стимулювання індивідуального розвитку дитини.

Монтессорі-педагогіка – наукова педагогічна система виховання й освіти дітей віком до 12 років, розроблена лікарем, психологом, педагогом Марією Монтессорі (1870-1952). На сьогодні існує міжнародна система підготовки педагогів, які працюють з дітьми різних вікових категорій (від народження до 3, від 3 до 6 та від 6 до 12 років) у межах наукової педагогіки Монтессорі.

Музикування (К. Орф) (від нім. musizieren – займатися музикою) означає виконання музики в домашній умовах, поза концертним залом; у більш широкому розумінні – взагалі гра на музичних інструментах.

Музично-педагогічна система К. Орфа – це практичний спосіб виховання та навчання через мистецтво та творчість, заснований на єдності та взаємозв'язку музики, руху та мови.

Найпростіші духові інструменти (К. Орф) – різного діапазону блок-флейти.

Немелодійні ударні інструменти (К. Орф) – різноманітні дитячі литаври, барабани, тарілочки, тон-блоки, пандейра, гуіро тощо.

Новатор (з лат. novator – поновлювач) трактується як той, хто вносить і здійснює нові ідеї, принципи, прийоми в будь-якій галузі діяльності.

Новаторство – найвищий ступінь педагогічної професійної майстерності, винахідництво нового в педагогічній практиці.

Новаторський педагогічний досвід – породжена радикально новою педагогічною ідеєю навчально-виховна, організаційно-педагогічна діяльність.

Нове в педагогіці – це не лише ідеї, підходи, технології, які в такому вигляді раніше не використовувалися; це також комплекс елементів або окремі елементи педагогічного процесу, які містять прогресивне начало та дозволяють у мінливих умовах і ситуаціях достатньо ефективно вирішувати завдання виховання та навчання.

Новизна – це новий засіб, метод, методика, технологія, навчальна програма тощо.

Нововведення – це процес створення, поширення та використання нового практичного засобу (нововведення) для нового чи кращого задоволення уже наявної суспільної потреби.

Ostinato (К. Орф) – (італ. *ostinato*, від лат. *obstinatus* – завзятий, впертий) – прийом, заснований на багаторазовому повторенні в музичному творі будь-якої мелодійної або ритмічної фігури, гармонійного звороту, окремого звуку.

Один біт інформації (Г. Домана) – це зображення точного малюнка, гарної ілюстрації або фотографії.

Освітній стандарт (англ. *standard* – норма, зразок, мірило) – мінімально гарантований освітнім закладом рівень освіти.

Освітня (педагогічна) інновація – це результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем.

Освітня парадигма (грец. *paradeigma* – приклад, зразок) – сукупність прийнятих науковим педагогічним співтовариством теоретичних, методологічних та інших установок на кожному етапі розвитку педагогіки, якими керуються як зразком (моделлю, стандартом) при розв'язанні педагогічних проблем.

Освітня програма – основний документ освітнього закладу будь-якого рівня, що визначає зміст основної та додаткової освіти, педагогічні технології, які використовуються, систему атестації й управління якістю освіти, а також кадрові та матеріально-технічні основи освітнього процесу.

Освітня програма ЗДО – це нормативно-управлінський документ, який описує специфіку змісту дошкільної освіти конкретного закладу й особливості організації освітнього процесу, тобто це стислий виклад багатокомпонентного змісту освіти в межах певного тимчасового простору.

Освітня технологія – технологія, що відображає загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору. Призначена для прогнозування розвитку освіти, її конкретного проектування та планування, передбачення результатів, а також визначення стандартів відповідно до освітніх цілей.

Парціальна програма (спеціалізована, локальна) – програма, яка охоплює один або кілька напрямів розвитку дитини, визначає «збагачений», максимально можливий зміст одного з напрямів роботи ЗДО на підставі певної педагогічної концепції.

Педагогічна інноватика – учення про створення, оцінювання, опанування та використання педагогічних інновацій.

Педагогічна інновація (нововведення) – сукупність нових професійно-педагогічних дій педагога, які спрямовано на вирішення актуальних проблем виховання та навчання з позицій особистісно-орієнтованої освіти; цілісна теоретична, технологічна та методична концепція оновлення педагогічної діяльності, що забезпечує її вихід на якісно новий рівень; процес опанування нового (засобу, методики, технології, програми тощо).

Педагогічна концепція – спосіб розуміння, трактування педагогічних явищ; основний погляд на предмет педагогічної науки чи педагогічного явища; керівна ідея для їх систематичного висвітлення.

Педагогічна новація – це нові ідеї в педагогіці, зорієнтовані на зміни різних структурних систем і компонентів освіти.

Педагогічна технологія – своєрідна конкретизація методики, проєкт певної педагогічної системи, що реалізується у практиці; змістова техніка реалізації навчально-виховного процесу; закономірна педагогічна діяльність, яка реалізує науково-обґрунтований проєкт навчально-виховного процесу та має вищий рівень ефективності, надійності, гарантованого результату, ніж традиційні методики навчання та виховання.

Педагогічне конструювання (створення конструкту) – деталізація освітнього чи педагогічного проєкту, яке наближує його до використання в конкретних умовах реальними учасниками педагогічного процесу.

Педагогічне конструювання (створення конструкту) – деталізація освітнього чи педагогічного проєкту, яка наближує його до використання в конкретних умовах реальними учасниками педагогічного процесу.

Педагогічне новаторство – термін, який вживається для позначення діяльності вчителів і вихователів, спрямованої на поліпшення навчально-виховного процесу, його раціоналізацію.

Педагогічне проєктування – цілеспрямована діяльність, яка визначає необхідність педагогічних перетворень, прогнозує й оцінює наслідки реалізації певних педагогічних задумів.

Педагогічне проєктування – цілеспрямована діяльність, яка визначає необхідність педагогічних перетворень, прогнозує й оцінює наслідки реалізації певних педагогічних задумів.

Педагогічні здібності – узагальнена сукупність індивідуально-психологічних особливостей і професійно значущих якостей педагога, які забезпечують досягнення високих результатів у педагогічній діяльності.

Пентатоніка (К. Орф) – (від грец. «pente» – «п'ять» і «tonos» – «звук») – звукова система, лад що має 5 звуків різної висоти у межах октави.

Передовий педагогічний досвід – навчально-виховна, організаційно-педагогічна діяльність, у процесі якої стабільні позитивні

результати у розв'язанні актуальних педагогічних проблем забезпечуються використанням оригінальних форм, методів, прийомів, засобів навчання та виховання, нових освітніх систем або інтеграції традиційних форм, методів, прийомів і засобів.

Підготовлене середовище (М. Монтессорі) – таке оточення дитини у всіх його аспектах, з усіма його суб'єктами та відносинами, яке дає їй можливість для повнішого оптимального фізичного, духовного й інтелектуального розвитку.

Пластичний (Т. Єфименко) – відображає зміст рухів, які рекомендовано в «пластик-шоу»: плавні, м'які, пластичні.

Предметно-просторове середовище (М. Монтессорі) – середовище, у якому дитина могла б найповніше розкрити свій внутрішній потенціал у процесі вільної самостійної діяльності.

Призначення освітньої програми – умотивоване обґрунтування вибору педагогічним колективом дошкільного навчального закладу змісту освіти та відповідних технологій для його реалізації.

Принцип антропоцентризму – передбачає розгляд виховання як процесу розвитку дитини, що враховує її індивідуальні потреби, можливості, мотиви й інтереси.

Принцип вікової відповідності (Р. Штейнер) – відповідність дидактики та методики.

Принцип педоцентризму (Р. Штейнер) – вибір змісту та методів виховання та навчання з орієнтацією, перш за все, на конкретну дитину, на актуальний стан конкретної групи дітей і на перспективи саме їх розвитку.

Проблема – це елемент проблемної ситуації, який зумовлює утруднення.

Проблемна задача – це форма організації навчального матеріалу з наперед заданими умовами та невідомими даними.

Проблемна ситуація – це стан інтелектуального утруднення (неможливість пояснити факт чи розв'язати задачу, спираючись на наявні знання).

Проблемні методи навчання – методи опанування нових знань, у яких кожний учасник навчального процесу бере участь в утворенні певного нового змісту (розв'язанні проблеми).

Програма – це стратегічний план вивчення предмета загалом.

Програмно-цільове планування діяльності ЗДО – технологія управління, яка враховує потреби та запити всіх учасників навчально-виховного процесу.

Проектування – це особливий тип інтелектуальної діяльності, відмітною особливістю якої є перспективна орієнтація на практично спрямоване дослідження.

Психічний ембріон (М. Монтессорі) – новонароджена дитина – оскільки її психічні функції ще не розвинені.

Райген (Р. Штейнер) – це щоденна загальна ритмічна гра-дія, іноді – з уведенням музичного елемента, у якій діти разом з вихователем програють і проговорюють ігровий сюжет, представлений у вигляді вірша, пісні або образно-ритмічної прози.

Регіональна програма – програма, яка спрямована на задоволення потреб населення сільського, міського населення, мегаполісу, курортної, промислової, військової зони, університетського містечка в освітніх послугах для дітей дошкільного віку; на проведення оздоровчих заходів і режимних моментів з урахуванням особливостей клімату та природних умов, екологічних обставин, здоров'я населення; добір творів національних (місцевих) письменників, поетів, композиторів, художників, зразків національного (місцевого) фольклору та народних художніх промислів при ознайомленні дітей з мистецтвом; навчання національній мові, ознайомлення з національно-культурними традиціями тощо.

Реформа (лат. *reform* – перетворюю, змінюю, франц. *réforme*) – перетворення, зміна стану суспільства або сфери його діяльності.

Ритм (К. Орф) – (грец. *rhythmos* – розмірність) – рівномірне чергування мовленнєвих, звукових, зображальних елементів у відповідній послідовності; періодичне рівномірне чергування звуків, рухів, зображень за такими ознаками, як сила, тривалість тощо.

Ритм (Р. Штейнер) – рівномірний, «мертвий» поділ часу на рівні відрізки; відмінною рисою ритмічних процесів є наявність зсувів, якісних інтонацій, наголосів, тобто таких особливостей, які характерні саме для живих систем.

Розвивальне навчання (розвивальна освіта) – група ідей і концепцій навчання (освіти) та практики освіти, центральною в якій є особистість людини, що розвивається.

Розвідка на дотик (С. Френе) – це основний метод опанування навколишнього середовища, набуття життєвого досвіду та вироблення моделі поведінки.

Рух (К. Орф) – це джерело будь-якої людської діяльності й інструмент мислення.

Свобода (Р. Штейнер) – це основна цінність людини і головна умова її творчого духовного життя.

Сензитивний період – особливий період в розвитку, який провокує інтенсивну активність організму в певному напрямку, який закінчується здобуттям певного досвіду.

Сенсорна культура (від лат. *sensus* – відчуття) – культура органів чуття. У педагогічній технології М. Монтесорі є основою розумового та духовного життя людини.

Сенсорне виховання – це цілеспрямований вплив на людину з метою формування її чуттєвого пізнання.

Сенсорні матеріали (М. Монтесорі) – засоби, призначені для вибудовування інтелекту дитини. Первинним завданням є поглиблення

чутливості відчуттів, побудова пар (шумливі коробочки тощо) і послідовних рядів у групі однорідних предметів (рожева вежа, коричневі сходи).

Середовище – це сукупність природних умов, у яких проходить життєдіяльність певного організму.

Ситуативна готовність – уміння оперативно вирішувати нестандартні завдання, що виникають з ініціативи не педагога, а дітей, батьків, колег, керівництва.

Спостереження (О. Декролі) – не лише зорове сприймання, а використання усіх органів чуття у процесі пізнання навколишнього світу.

Спрямованість освітньої програми – це узагальнене, ідеальне визначення результату – підсумку (цілі) реалізації освітньої програми, від якого залежить зміст і особливості організації освітнього процесу в конкретному ЗДО.

Стандартизація (англ. standard – норма, зразок, мірило) **освіти** – тенденція розвитку освітніх процесів і систем, яка реалізується через формування певних універсальних вимог до змісту та результатів освіти (державні освітні стандарти).

Стратифікація в освіті – поділ сфери освіти на страти (різні типи закладів), відповідно до освітніх потреб, можливостей і здібностей людини.

Танець (К. Орф) – це організований рух у просторі та часі.

Теорія життєвих ритмів (Р. Штейнер) – серія почергових виходів з оболонки і народжень трьох тіл через певні проміжки часу.

Технологізація – неухильне дотримання змісту та послідовності етапів упровадження нововведень.

Технологія проблемного навчання – організація занять, що передбачає створення під керівництвом вихователя проблемних ситуацій і активну самостійну діяльність дітей, яка сприяє вирішенню проблем, у результаті чого і відбувається творче оволодіння знаннями, уміннями, навичками та розвиток розумових здібностей дошкільників.

Технологія проєктного навчання – система навчання, за якої дитина набуває знань, умінь і навичок у процесі планування та виконання певних складних завдань – проєктів.

Традиція (лат. traditio – передача) – стійкий і значущий компонент культури, який передається з покоління в покоління за допомогою наступності.

Управління змінами – це рішення та дії, спрямовані на визначення та впровадження стратегії, що сприяє взаємодії між організацією та зовнішнім середовищем, за якої організація є конкурентоспроможною, а також створює можливості для досягнення цілей закладу.

Управління інноваційною діяльністю – спеціально організована діяльність, спрямована на підтримку та запровадження доцільних змін і новацій.

Уроки-прогулянки (С. Френе) – прогулянки, під час яких діти спостерігали природне та людське середовище, а потім – усно та письмово викладали свої враження.

Фази ритму (Р. Штейнер) – систола та діастола, вдих і видих – є якісним описом стану та настрою дня, природи влітку та взимку, а також людської душі.

Фішки (С. Френе) – паперові картки з головним навчальним матеріалом і завданнями для виконання (арифметичними задачами, граматичними вправами, питаннями з історії, географії тощо).

Школа «Ермітаж» (О. Декролі) – перлина національної та світової освіти, що протистоїть словесно-вербальним традиціям, прагне спиратися на дитячі інтереси, які еволюціонують, яка удає процес навчання з урахуванням особливостей мислення дитини.

Шульверка (К. Орф) – п'ятитомна антологія музики для дітей, яку зібрав і обробив К. Орф для співу і танців з акомпанементом ансамблю орфівських інструментів.

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Інноваційні технології дошкільної освіти»

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра педагогіки та психології дошкільної освіти

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Інноваційні технології дошкільної освіти
вибіркова

Освітньо-професійна програма	<u>«Дошкільна освіта (Психологія в закладах дошкільної освіти)»</u>
Спеціальність	<u>012 Дошкільна освіта</u>
Галузь знань	<u>01 Освіта / Педагогіка</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи	
Мова навчання	<u>українська</u>
Розробники:	<u>КУЗНЄЦОВА Катерина Сергіївна,</u> кандидат педагогічних наук, асистент кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти
Профайл викладача	<u>http://preschool.cv.ua/kafedra-2/kuznietsova-kateryna-serhiiвна/</u>
Контактний тел.	
E-mail:	<u>k.kuznetsova@chnu.edu.ua</u>
Сторінка курсу в Moodle	<u>https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=670</u>
Консультації	Консультації з навчальної дисципліни проводяться очно та онлайн. Очні консультації: ауд. 505, корпус №8 Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Онлайн-консультації (за попередньою домовленістю)

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Силабус навчальної дисципліни «Педагогіка дошкільна» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта (Психологія в закладах дошкільної освіти)», галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 012 «Дошкільна освіта» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Навчальна дисципліна «Інноваційні технології дошкільної освіти» є вибірковою для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта і складовою дисциплін професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

2. Мета навчальної дисципліни: підготовка студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта до орієнтування в інноваційних технологіях дошкільної освіти.

Вивчення дисципліни спрямоване на вивчення нової галузі педагогічної науки – педагогічну інноватику, на поглиблене ознайомлення студентів із новітніми досягненнями сучасної науки, прогресивними зарубіжними та вітчизняними освітньо-виховними технологіями.

3. Пререквізити. Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Інноваційні технології дошкільної освіти» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом таких базових дисциплін як: «Педагогіка загальна та вступ до педагогічної діяльності», «Педагогіка дошкільна» та методики дошкільної освіти, які підвищують ефективність засвоєння курсу.

4. Результати навчання

знати:

- зміст дефінітивно-понятійного поля педагогічної інноватики;
- сутність, зміст і специфічні особливості інноваційних технологій дошкільної освіти;
- алгоритм застосування інноваційних технологій у практичній діяльності вихователя;
- переваги та недоліки інноваційних технологій дошкільної освіти;
- зміст, сутність, особливості та структуру інноваційної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти;
- специфіку проектування авторської інноваційної діяльності,

вміти:

- аналізувати конкретні інновації дошкільної освіти;
- виявляти можливості застосування, переваги та недоліки інновацій;
- самостійно збагачувати професійні знання і професійний досвід;
- адаптувати інновації до потреб сьогодення;
- виявляти та розвивати професійні й особистісні якості (усвідомлювати зміст і мету освітньої діяльності в контексті актуальних педагогічних проблем сучасної дошкільної освіти; формулювати освітні цілі, виходячи із сучасних запитів суспільства; окреслювати нові педагогічні орієнтири відповідно до вимог особистісно-орієнтованої освіти; коригувати освітній процес відповідно до критеріїв інноваційної діяльності; володіти формами та методами інноваційного навчання й виховання; аналізувати зміни в освітній діяльності, розвитку особистісних якостей дітей; прагнути до особистісного творчого розвитку, рефлексивної діяльності; усвідомлювати значущість, актуальність інноваційних пошуків, відкриттів тощо), необхідні для застосування інновацій в професійній діяльності.

Компетентності визначені стандартом вищої освіти України за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для другого (магістерського) рівня вищої освіти

Інтегральна компетентність

Здатність компетентно розв'язувати складні задачі й проблеми в організації та моніторингу освітнього процесу в системі дошкільної освіти або в процесі навчання фахівців із дошкільної освіти в закладах вищої освіти, що передбачає проведення досліджень, та/або здійснення інновацій у ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

КЗ-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

Компетентності визначені закладом вищої освіти

КЗ-8. Навички використання інноваційних та комунікаційних технологій.

Компетентності визначені стандартом вищої освіти України за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для другого (магістерського) рівня вищої освіти

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

КС-1. Здатність організувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

КС-5. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти.

Результати навчання, визначені стандартом вищої освіти України за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для другого (магістерського) рівня вищої освіти

ПР-1. Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні.

ПР-2. Впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу.

ПР-3. Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проєктів.

ПР-5. Організувати методичний супровід освітньої діяльності в мультикультурному середовищі закладу дошкільної освіти для формування в дітей поваги до різних національностей та здатності до взаємодії.

ПР-8. Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати досліджень.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Інноваційні технології дошкільної освіти</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	5	10	3,0	90	3	18		9		63		залік
Заочна	5	10	3,0	90	3	10				80		залік

Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	у тому числі							у тому числі						
	л	с	лаб	інд	с.р.	л	п	лаб	інд	с.р.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1 Інноваційні технології дошкільної освіти													
Тема 1. Педагогічна інноватика в системі педагогічних наук	9	2	-			7	54	6					48	
Тема 2. Зарубіжні інноваційні технології дошкільної освіти	12	2	2			8								
Тема 3. Українські інновації в змісті навчання та виховання дітей дошкільного віку	5													
Тема 4. Інноваційні пошуки українських учених з навчання та виховання дітей дошкільного віку	5	3	3			9								
Тема 5. Інновації у змісті, структурі, формах і методах управління закладом освіти для дітей дошкільного віку	5													
Модуль-контроль	10	2				8								
Разом за змістовим модулем 1	46	9	5			32	54	6					48	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2 Особливості інноваційної діяльності													
Тема 6. Сутність інноваційної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти	11	2				8	16	4					12	
Тема 7. Проблема професійної готовності вихователя до інноваційної діяльності	11	2	2			8								
Тема 8. Особливості проектування авторської інноваційної діяльності	13	3	2			8								
Модуль-контроль	9	2				7								
Разом за змістовим модулем 2	44	9	4			31	16	4					12	
Усього годин	90	18	9			63	90	10					80	

Зміст завдань для самостійної роботи

Назва тем семінарських занять	Можливі види завдань для самостійної роботи до семінарського заняття:	Можливі види навчальної роботи на семінарському занятті:
<p>Тема 1. Педагогічна інноватика в системі педагогічних наук</p> <p>Тема 2. Зарубіжні інноваційні технології дошкільної освіти</p> <p>Тема 3. Українські інновації в змісті навчання та виховання дітей дошкільного віку</p> <p>Тема 4. Інноваційні пошуки українських учених з навчання та виховання дітей дошкільного віку</p> <p>Тема 5. Інновації у змісті, структурі, формах і методах управління закладом освіти для дітей дошкільного віку</p> <p>Тема 6. Сутність інноваційної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти</p> <p>Тема 7. Проблема професійної готовності вихователя до інноваційної діяльності</p> <p>Тема 8. Особливості проектування авторської інноваційної діяльності</p>	<p>1. Формування термінологічного базису курсу (<i>Словник термінів</i>)</p> <p>3. Вивчення актуальних питань теми заняття (<i>Анотація до статті, яка розкриває питання заняття</i>)</p> <p>6. Формування методичного супроводу до теоретичного матеріалу (<i>Презентуйте особливості досліджуваної інновації</i>).</p> <p>7. Вироблення практичних умінь (<i>Продемонструйте, на прикладі, методичні аспекти використання досліджуваної інновації</i>).</p>	<p>1. Перевірка виконання домашніх завдань.</p> <p>2. Обговорення навчальних питань, або тестова перевірка знань,</p> <p>3. Письмова самостійна чи контрольна робота.</p> <p>4. Розв'язування задач та виконання вправ.</p> <p>5. Захист мультимедійних презентацій.</p> <p>6. Демонстраційний майданчик.</p>

Система контролю та оцінювання Види та форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Інноваційні технології дошкільної освіти» застосовуються наступні форми і методи контролю:

Поточний контроль проводиться з метою з'ясувати рівень знань та умінь з теми заняття. Передбачає усне опитування, виконання тестових завдань і вирішення ситуаційних задач. Поточний контроль на семінарських заняттях проводиться з метою виявлення готовності здобувачів освіти до занять. Такий вид контролю може здійснюватися у таких формах:

- вибіркове усне опитування на початку заняття;
- фронтальне стандартизоване опитування за картками, тестами протягом 5-10 хв.;
- фронтальна перевірка готовності студентів до заняття;
- письмові відповіді на окремі питання практичного заняття;
- письмова (до 20 хв.) контрольна робота;
- захист мультимедійних презентацій.

Рубіжний контроль.

Підсумковий – здійснюється у формі *заліку*. Оцінювання здійснюється відповідно до регламенту проведення контролю та критеріїв оцінювання.

Методи оцінювання

Оцінювання поточної навчальної діяльності, підсумкового контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №2 від 24 лютого 2020 року).

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних та індивідуальних робіт. За вивчення кожної теми максимально нараховується 24 балів, з них: 12 бал. – робота на семінарському заняття, 12 бал – завдання домашньої самостійної роботи.

Критерії оцінювання семінарського заняття (усна відповідь)

«12-10» бали – повно, змістовно, з посиланням на наукові джерела, цитування авторів, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, повна відповідь на уточнюючі питання, часткова опора на конспект.

«9-7» бали – достатньо повно, з посиланням на наукові джерела, відповідність темі та плану, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, об'ємна відповідь на додаткові питання, часткова опора на конспект.

«6-4» бали – неповне розкриття змісту питання, неповна або негрунтовна відповідь на додаткові питання, допущені незначні помилки під час відповіді, опора на конспект.

«3-1» бали – часткове розкриття програмного питання, слабке знання базових понять і показників, неповна або відсутня відповідь на додаткові питання, читання з конспекта.

На занятті заохочується активність здобувачів, участь в обговоренні питань. Висока активність на семінарському занятті (від 3 і більше змістовних доповнень) оцінюється від 1 до 3 балів; середня активність – (доповнення не повні, часткове повторення попереднього доповідача) від 1 до 2 балів.

Політика навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Роботи, які подаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижче. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за умови, що причина відсутності студента на модулі була поважною.

Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями, які не повинні перевищувати 20%. Списування під час контрольних робіт та на екзаменах заборонені.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали.

Оцінювання підсумкової навчальної діяльності

Форма і терміни семестрового контролю з дисципліни «Інноваційні технології дошкільної освіти» для денної та заочної форми навчання визначаються робочим навчальним планом спеціальності, розкладом сесії і включають проведення заліку. Максимальна кількість балів, що нараховується за залік 40 балів.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90–100)	відмінно
Добре	B (80–89)	дуже добре
	C (70–79)	добре
Задовільно	D (60–69)	задовільно
	E (50–59)	достатньо
Незадовільно	FX (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

90-100 А відмінно Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

80-89 В дуже добре Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна

70-79 С добре Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок

60-69 D задовільно Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих

50-59 E достатньо Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні

35-49 FX незадовільно з можливістю повторного Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу

1-34 F незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	M1	T1	T2	M2	40	100
10	10	10	10	10	10		
3			30				

Рекомендована література

Основна

1. Балаєва К. С. Упровадження інноваційних технологій у професійну діяльність вихователя дошкільного навчального закладу : методичні рекомендації для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки: «Дошкільна освіта» Чернівці: Видавничий дім «РОДОВІД», 2015. 212 с.

2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб., 2004. 352 с.

Допоміжна

1. Балаєва К.С. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до застосування інноваційних технологій у професійній діяльності : монографія. Чернівці : «Місто», 2018. 304 с.

2. Баланюк О., Кузнецова К.С. Розвиток логіко-математичної компетентності у дітей дошкільного віку. Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (16-17 квітня 2019 року). Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича., 2019. С. 5–7.

3. Беловолова М., Кузнецова К.С. CloudComputing: «хмарна» технологія та її ресурсно-зорієнтовані можливості в організації освітнього процесу закладу дошкільної освіти. Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (16-17 квітня 2019 року). Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи. – Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2019. С. 7–9

4. Біла книга національної освіти України, 2010. 342 с.

5. Борщ А., Кузнєцова К. С. Інноваційні технології в освіті. Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (16-17 квітня 2019 року). Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. С. 17–19
6. Гайдаржийська Л. П. Використання сучасних зарубіжних інноваційних технологій у навчанні дітей раннього віку. *Навчально-виховна діяльність у дошкільному закладі : проблеми, пошуки, знахідки: Колективна монографія*, 2009. С. 277 – 302.
7. Гайдаржийська Л. П. Нетрадиційні підходи до навчання найменших. *Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць*. Спецвипуск 4, 2010. Ч.1. С. 47–53.
8. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій, 2009. 176 с.
9. Комісарик Марія Іванівна, Балаєва Катерина Сергіївна. Інноваційна спрямованість діяльності викладача вищої школи як необхідна умова підготовки конкурентоспроможного педагога / Марія Іванівна Комісарик, Катерина Сергіївна Балаєва // *Якісна освіта в Україні: тенденції, проблеми, перспективи : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Чернівці, 26-28 жовтня 2017 р.)*. Чернівці : Чернівецький нац.ун-т, 2017. □ с.161-165
10. Косило Н. В., Нич О. Б., Балаєва К. С. Готовність вихователів до застосування інноваційних технологій у професійній діяльності // *Наука і освіта*. 2017. №6. 86-94.
11. Кузнєцова К.С. Комп'ютерні технології у роботі з дітьми. Розвиток особистості дитини та учителя в сучасному освітньому просторі: досвід, проблеми та перспективи : матеріали Міжвузів. (заочної) наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 27 лют. 2019 р.). Хмельницький : ПП «А.В.Царук», 2019. С. 88–91.
12. Кузнєцова К.С. Підготовка майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій у роботі з дітьми дошкільного віку. Технології професійної підготовки фахівців в сучасному освітньому просторі : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 17 травня 2019 р.). Чернівці : Видвничий дім «РОДОВІД», 2019. С. 185–189.
13. Основи інноваційної освітньої діяльності : *методичні рекомендації*, 2018. 44с
14. Петрунько О. Освітні інновації в Україні : причини неефективності та можливості оптимізації. Теорія і методика професійної освіти [електронне фахове видання]. 2010.
15. Пироженко Т. Інноваційна психолого-педагогічна діяльність : нові підходи: про особистісно орієнтовані виховні технології в дошкільному вихованні. *Дошк. виховання*. 2001. № 12. С. 10–12.
16. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: *Монографія*, 2009. 564 с.

Інформаційні ресурси

1. Бурсова С. Розвиток ідей гуманістичної педагогіки В. О. Сухомлинського в концепції педагогічної підтримки дітей у період адаптації до ДНЗ. *Психолого-*

педагогічні проблеми сільської школи. 2012. № 41. С. 84–88. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ppps_2012_41_14.pdf.

2. Дибач А. І. Вплив реформаторської педагогіки зарубіжних країн на становлення й розвиток вітчизняного дошкілля (кінець XIX – початок XX століття). *Педагогічний дискурс*. 2009. Вип. 6. С. 76–79. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/peddysk_2009_6_19.pdf.

3. Ласточкіна О. В., Ласточкін В. М. Інноваційні процеси в дошкільній освіті. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pedalm/texts/2010_7/012.pdf.

4. Тарнавська А. П. Педагогічні інновації в дошкільному вихованні, критерії оцінки URL: http://www.zippo.net.ua/index.php?page_id=415.

ПОЛОЖЕННЯ про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України

07.11.2000 № 522

(у редакції наказу Міністерства освіти і науки України

11.07.2017 № 994)

I. Загальна частина

1. Це Положення визначає порядок здійснення інноваційної діяльності у закладах дошкільної, загальної середньої, спеціалізованої, позашкільної та професійної (професійно-технічної) освіти.

2. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

авторський заклад освіти – заклад освіти з високим рівнем розвитку інноваційного потенціалу, орієнтований на дитину, який функціонує за перевіреною шляхом проведення експерименту або реалізації інноваційного освітнього проекту оригінальною авторською концепцією педагогічної системи /моделі, працює за власною освітньою програмою, що забезпечує стабільні позитивні результати діяльності;

авторські освітні технології – розроблені та експериментально апробовані на базі закладу освіти технології, що передбачають конструювання освітнього (навчального, виховного, управлінського) процесу з гарантованим досягненням високої результативності задля реалізації авторської ідеї, концепції, шляхом проведення експерименту або реалізації інноваційного освітнього проекту;

експеримент – комплексний метод дослідження, який забезпечує об'єктивну та доказову перевірку висунутої на початку дослідження гіпотези і дає змогу з'ясувати необхідні умови реалізації запропонованої інновації;

експериментальний заклад – це заклад освіти, що здійснює інноваційну діяльність, упровадження, апробацію та експериментальну перевірку новітніх освітніх програм, технологій, форм, методів, прийомів і видів діяльності на певному рівні (рівнях);

інноваційна діяльність у сфері освіти – діяльність, спрямована на реалізацію/розроблення, використання та впровадження у сфері освіти результатів наукових досліджень і розробок, що сприяють її вдосконаленню та модернізації;

інноваційний освітній проект – система діяльності суб'єктів освіти зі створення унікальних освітніх продуктів, послуг і результатів;

інтелектуальний продукт – результат духовної, розумової, інтелектуальної діяльності (винаходи, відкриття, патенти, наукові звіти і доповіді, проекти, описання технологій, літературні, музичні, художні твори тощо), що є інтелектуальною власністю;

інтелектуальна власність – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності;

освітні інновації – новостворені (застосовані) або вдосконалені освітні, навчальні, виховні, психолого-педагогічні та управлінські технології, методи і авторські моделі освітнього продукту, що істотно підвищують якість, результативність та ефективність освітньої діяльності, змінюють результати освітнього процесу, створюючи при цьому удосконалені чи нові: освітні, дидактичні, виховні системи; зміст освіти; освітні, педагогічні технології; методи, форми, засоби розвитку особистості, організації навчання і виховання; технології управління закладом освіти, системою освіти.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведеному в Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про інноваційну діяльність».

3. Предметом інноваційної освітньої діяльності є: нові емпіричні та/або теоретичні знання, освітній процес, педагогічні, дидактичні, виховні, управлінські системи та моделі, авторські моделі, програми і проєкти, інші інтелектуальні продукти, а також рішення іншого спрямування, що істотно поліпшують якість освіти, результативність та ефективність освітньої діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів освіти загалом.

4. Суб'єктами інноваційної освітньої діяльності є фізичні та юридичні особи: педагогічні, науково-педагогічні працівники закладів освіти, наукові працівники, працівники органів управління освіти; заклади освіти, наукові установи, підприємства, установи та організації, громадські організації, що надають освітні послуги.

5. Інноваційна діяльність у сфері освіти реалізується шляхом проведення експерименту або інноваційного освітнього проєкту. Інноваційна діяльність у сфері освіти здійснюється на всеукраїнському рівні, рівні окремої адміністративно-територіальної одиниці (далі – регіональний рівень). Рівень інноваційної освітньої діяльності визначається її змістом та масштабністю змін, які будуть внесені у систему освіти внаслідок удосконалення педагогічної діяльності, використання запропонованої освітньої інновації.

6. Інноваційна діяльність залежно від рівня освіти, на якому здійснюється, може передбачати розроблення та використання в установленому законодавством порядку:

освітніх, навчальних, виховних, управлінських моделей і систем;

базового компонента дошкільної освіти, інваріантної складової змісту загальної середньої освіти, загальнодержавного компонента змісту професійно-технічної освіти, змісту позашкільної освіти;

освітніх технологій, форм, методів, прийомів і засобів навчання, виховання та управління освітою;

науково-методичного, навчально-методичного, кадрового, матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу в закладах освіти;

систем, технологій, форм і методів підвищення кваліфікації керівних, педагогічних і науково-педагогічних працівників;

форм і засобів співпраці з органами управління освітою, адміністрацією закладів освіти, педагогічними працівниками, здобувачами освіти та батьками, стейкхолдерами; технологій взаємодії з інститутами громадянського суспільства,

врахування та формування громадської думки щодо модернізаційних інноваційних змін у сфері освіти.

7. Умовами здійснення інноваційної діяльності є:

дотримання законодавства України, відповідних вимог Державних стандартів освіти;

наявність відповідного ресурсного забезпечення та ефективне його використання;

погодження учасників освітнього процесу, органів управління освітою на здійснення інноваційної діяльності на принципі добровільності.

8. За умови успішної реалізації інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні заклад освіти може визнаватися як Авторський заклад освіти, а у разі реалізації інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні у кількох закладах освіти – Авторська освітня технологія у порядку, визначеному цим Положенням.

II. Порядок здійснення освітніх інновацій

1. З ініціативою щодо проведення експерименту/інноваційного освітнього проєкту виступає суб'єкт інноваційної діяльності, що має намір запропонувати нові освітні ідеї, педагогічні та управлінські технології, вдосконалити освітню діяльність.

Інноваційна ініціатива наукового працівника/працівників або наукової установи Національної академії педагогічних наук України (далі – НАПН), громадської освітньої установи відбувається шляхом складання заявки на проведення експерименту/інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня та її подання до Держаної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (далі – ІМЗО) для розгляду комісією Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (далі – Комісія). Склад Комісії формується відповідно до Порядку конкурсного відбору членів Науково-методичної ради та науково-методичних комісій Міністерства освіти і науки України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 27.11.2015 № 1246, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11 грудня 2015 року за № 1542/27987.

2. Завданням Комісії є супровід експериментів/інноваційних освітніх проєктів всеукраїнського рівня, а саме:

розгляд заявок, проведення науково-методичної та психолого-педагогічної експертизи, надання висновку щодо доцільності організації та проведення експерименту/інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня;

координація та експертиза виконання програми кожного етапу проведення експерименту/інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня;

прийняття рішення (за необхідності) щодо внесення змін до програми, розширення бази проведення, дострокове завершення, припинення експерименту /інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня;

надання висновків щодо доцільності/недоцільності запровадження освітніх інновацій у систему дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та позашкільної освіти на всеукраїнському рівні.

3. Рішення про організацію та проведення експерименту або реалізацію інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня приймає Міністерство освіти і науки України на підставі клопотань Міністерства освіти і науки Автономної республіки Крим, департаментів (управлінь) освіти і науки обласних державних адміністрацій, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, територіальних громад (далі – органи управління освітою), заявки та програми на проведення експерименту/ інноваційного освітнього проєкту, висновку Комісії.

4. Рішення про організацію та проведення експерименту регіонального рівня приймають органи управління освітою на підставі клопотання відділів (управлінь) освіти районних/міських державних адміністрацій, територіальних громад, заявки на проведення експерименту, програми експерименту та висновку експертної комісії, утвореної відповідним органом управління освітою.

5. Заявка на проведення експерименту/інноваційного освітнього проєкту охоплює: опис основних ідей, актуальність, об'єкт, предмет, мету, гіпотезу, завдання, теоретико-методологічну основу, базу дослідження (перелік закладів освіти), методи дослідження, наукову новизну, теоретичне і практичне значення експерименту; визначення етапів та термінів його проведення, очікуваних результатів; склад науково-консультативної ради проведення експерименту / інноваційного освітнього проєкту.

Програма експерименту/ інноваційного освітнього проєкту містить заходи, спрямовані на здійснення завдань, які визначені у заявці, строки їх виконання та опис кінцевого результату.

6. Міністерство освіти і науки України видає наказ про проведення експерименту або реалізацію інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня, відповідний орган управління освітою видає наказ про проведення експерименту регіонального рівня.

Цим наказом дається дозвіл на проведення експерименту/ інноваційного освітнього проєкту, затверджуються програма проведення експерименту/ інноваційного освітнього проєкту, а також устанавлюються:

база проведення експерименту/інноваційного освітнього проєкту;

юридичні та фізичні особи, що забезпечуватимуть експеримент/ інноваційний освітній проєкт;

терміни проведення експерименту/інноваційного освітнього проєкту (не більше 5 (п'яти) років);

особи, відповідальні за проведення та результати експерименту/інноваційного освітнього проєкту, їх повноваження щодо контролю проведення експерименту/інноваційного освітнього проєкту;

порядок звітування про хід і результати експерименту / інноваційного освітнього проєкту;

перелік закладів освіти, яким надається статус експериментальних.

7. Про виконання програми кожного етапу експерименту або реалізації інноваційного освітнього проєкту науковий керівник / наукові керівники готують звіт. Звіт кожного етапу охоплює опис виконання завдань у визначені строки та підкріплюється розробленими учасниками експерименту/ інноваційного освітнього проєкту програмами, посібниками, методичними

розробками, іншими практичними матеріалами, які розкривають сутність виконаної роботи та подаються для експертизи у відповідну Комісію. Результати звіту за кожний етап підтверджується витягом з протоколу засідання Комісії та листом ІМЗО; регіонального рівня – відповідним закладом післядипломної педагогічної освіти.

8. Звіт про завершення експерименту або реалізації інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня подається до МОН України, регіонального рівня – до відповідного органу управління освітою.

9. Заявка на проведення експерименту/ інноваційного освітнього проєкту науковими працівниками /працівником наукової установи НАПН України подається на підставі Постанови Президії НАПН України в установленому порядку на розгляд Комісії.

10. Автор/автори заявки, інновації можуть оскаржити висновки експертизи ходу і результатів експерименту/ інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського або регіонального рівня, авторської технології у Міністерстві освіти і науки України. У цьому разі Міністерство освіти і науки України створює експертну комісію у новому складі для повторного розгляду ходу і результатів експериментального дослідження. Її висновки є остаточними та оскарженню не підлягають.

11. Результати проведення експерименту/інноваційного освітнього проєкту оприлюднюються на всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, сторінках педагогічної преси, виставках (у тому числі міжнародних) тощо.

12. Забезпечення проведення експерименту/ інноваційного освітнього проєкту здійснюється науково-консультативною радою, до складу якої входить науковий (і) керівник (и), науковий (і) консультант (и), автор (колектив авторів), координатор, відповідальні виконавці на всеукраїнському рівні (на регіональному – представники закладів післядипломної педагогічної освіти), представники органів управління освітою, закладів освіти, науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти, науковці НАПН України, представники громадських організацій, батьківської громади та інших зацікавлених суб'єктів освітнього процесу.

13. До функцій науково-консультативної ради належить:
здійснення науково-методичного керівництва проведення експерименту/ інноваційного освітнього проєкту;

забезпечення такого перебігу експериментального дослідження, при якому не порушуються права та створюється безпечне середовище, в якому перебувають і здійснюють дослідницько-пошукову діяльність учасники експерименту/ інноваційного освітнього проєкту;

організація підготовки педагогічного/педагогічних колективу /колективів до роботи за програмою експерименту/ інноваційного освітнього проєкту;

внесення пропозицій щодо необхідних змін у діяльності закладу/закладів освіти в межах завдань експерименту/ інноваційного освітнього проєкту.

Науковий керівник /наукові керівники спільно з адміністрацією експериментального/експериментальних закладу/закладів освіти:

розробляє і коректує Концепцію (наукове обґрунтування) досліджуваної теми;

розробляє програму інноваційного розвитку закладу освіти в межах експерименту/ інноваційного освітнього проєкту;

визначає оптимальний розподіл функцій між усіма учасниками експерименту/ інноваційного освітнього проєкту;

за необхідності планує, забезпечує та проводить проблемні, науково-теоретичні, навчально-методичні семінари та інші форми навчання для учасників експерименту/ інноваційного освітнього проєкту;

консультує адміністрацію, шкільного психолога, вчителів, інших працівників закладу /закладів освіти щодо виконання планових завдань експерименту/ інноваційного освітнього проєкту;

визначає форми і методи презентації досвіду, який набувають учасники експерименту / інноваційного освітнього проєкту під час дослідження;

відстежує проміжні результати, аналізує ефективність змін, що відбулися під час експерименту/ інноваційного освітнього проєкту, за необхідністю вносить корективи і доповнення, і таким чином поліпшує змістовне наповнення досліджуваної проблеми; координує представлення кінцевих результатів експерименту на державно-громадську експертизу впровадження інновацій в діяльності експериментального закладу /закладів освіти тощо;

забезпечує відкритість і доступність змісту дослідницької роботи закладу /закладів освіти для педагогічної та батьківської громадськості, засобів масової інформації;

забезпечує науковий супровід під час підготовки поетапних і узагальнених звітів за наслідками проведеної роботи;

бере участь у підготовці навчально-методичної, методичної, навчальної літератури у межах теми дослідження.

Науковий(і) консультант(и):

консультує наукового керівника\наукових керівників, адміністрацію, педагогічних та інших працівників закладу\закладів освіти у здійсненні інноваційної діяльності в межах завдань експерименту/ інноваційного освітнього проєкту.

Координатор експерименту/ інноваційного освітнього проєкту здійснює:

організаційно-методичний супровід в ході проведення експерименту/ інноваційного освітнього проєкту;

підготовку засідань науково-консультативної ради;

підготовку відповідно до цього Положення пакету документів для затвердження у Міністерстві освіти і науки України;

участь у підготовці презентаційних матеріалів до заявки та звітів на виконання запланованих завдань на розгляд Комісії;

узагальнення експертних висновків до протоколу засідання Комісії.

Функції відповідальних виконавців:

планують інноваційну діяльність та експериментальну роботу на рівні закладу /закладів освіти. За необхідністю залучають до роботи наукових керівників, консультантів, інших суб'єктів (партнерів);

безпосередньо оформлюють пакет документів на представлення Комісії відповідно до нормативно-правової бази сфери освіти у зазначеному вище напрямі діяльності;

забезпечують вирішення кадрових питань (розподіл функціональних обов'язків учасників експерименту/інноваційного освітнього проєкту),

матеріально-технічного оснащення, необхідного для здійснення планових завдань експериментальної діяльності;

організують та проводять державно-громадську експертизу інноваційної діяльності закладу /закладів освіти;

здійснюють заходи для поліпшення якості освіти відповідно до вимог Державних освітніх стандартів;

організують заходи з підвищення професійного рівня педагогічних працівників – учасників реалізації педагогічних ідей, проєктів тощо, які складають інноваційну діяльність закладу /закладів освіти;

несуть відповідальність за підготовку звітів (поетапно і на період закінчення експерименту/інноваційного освітнього проєкту) та їх представлення Комісії;

несуть відповідальність за поширення досвіду педагогічного колективу в межах інноваційної діяльності серед батьківської громадськості, в засобах масової інформації.

III. Використання освітніх інновацій

1. На підставі висновків Комісії Міністерство освіти і науки України приймає рішення про запровадження освітніх інновацій, ефективність і результативність яких успішно пройшли експериментальне випробовування у сфері освіти; приймає рішення щодо визнання Авторського закладу освіти та Авторської освітньої технології.

2. Використанням освітніх інновацій у системі освіти є:
забезпечення доступу до них усіх суб'єктів інноваційної діяльності;
зберігання інформації про освітні інновації;
створення інтерактивних баз освітніх інновацій;
поширення інформації про освітні інновації;
підготовка суб'єктів інноваційної освітньої діяльності до використання освітніх інновацій.

3. Інформація про освітні інновації, їх розроблення зберігається у спеціальному реєстрі, який має формат єдиного реєстру освітніх інновацій.

4. Єдиний реєстр освітніх інновацій відповідно створюються в НАПН України, Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти», закладах післядипломної педагогічної освіти, органах управління освітою, сервіси яких забезпечують вільний доступ до освітніх інновацій, розроблених та рекомендованих до використання в Україні.

5. Метою діяльності Авторського закладу освіти (закладів освіти, що впроваджують Авторські освітні технології), є продукування кращих педагогічних та управлінських практик зі створення та реалізації власних концепцій, моделей/систем, інновацій (програм, технологій, методик тощо) як складових цілісної авторської педагогічної системи задля ефективної реалізації стратегічних державних завдань у сфері освіти.

6. Сутнісні ознаки, критерії та показники діяльності Авторського закладу освіти (закладів освіти, що впроваджують Авторські освітні технології):

сформованість ціннісної культури Авторського закладу освіти (закладів освіти, що впроваджують Авторські освітні технології), орієнтованої на

саморозвиток суб'єктів освітньої діяльності, реалізацію цінностей та принципів державної політики в сфері освіти;

інноваційність та оригінальність експериментально перевіреної авторської ідеї, що вирізняється з поміж інших високим рівнем новизни, теоретичної та практичної значимості результатів діяльності;

конкурентоздатність Авторського закладу освіти (закладів освіти, що впроваджують Авторські освітні технології), що виявляється шляхом поширення / затребуваності кращих авторських управлінських та педагогічних практик, які здатні забезпечити високу якість освіти.

7. Авторський заклад освіти (заклади освіти, що впроваджують Авторські освітні технології), обирає/обирають форми, освітні технології відповідно до принципу академічної свободи та автономії, норм чинного законодавства, Статуту з урахуванням специфіки закладу, профілю та інших особливостей організації освітнього процесу.

8. Рішення про надання відповідного статусу ухвалює Міністерство освіти і науки України на підставі подання відповідної Комісії пакету документів, що включає клопотання/заявку педагогічного колективу закладу освіти (закладів освіти, що впроваджують Авторські освітні технології), адміністрації об'єднаної територіальної громади (або батьківської громади), Свідоцтва про реєстрацію авторського права на об'єкт інтелектуальної власності (авторської програми / концепції, розробки, які захищені авторським правом і мають державну реєстрацію відповідно до чинного законодавства України).

9. Заявка про надання статусу включає:

інформацію про заклад освіти (закладів освіти, що впроваджують Авторські освітні технології), (повна назва відповідно до Статуту та ЄДР, місце знаходження, юридична та електронна адреси);

інформацію про автора педагогічної ідеї, авторський колектив (портфоліо);

зміст авторської педагогічної ідеї/ авторської освітньої технології (пояснювальну записку з обґрунтуванням авторської ідеї (концепції), терміни її реалізації, якісні показники розвитку ідеї та результативності освітнього процесу, суспільного визнання і соціальної значущості.

До Заявки додаються:

Свідоцтво/свідоцтва про реєстрацію авторського права на об'єкт інтелектуальної власності;

проекти партнерської взаємодії (із закладами вищої освіти, науковими установами, громадськими організаціями, як всеукраїнськими, так і міжнародними (за наявності);

авторські, наукові та навчально-методичні видання;

листи підтримки (за наявності).

Документи надаються на паперових та електронних носіях.

10. Комісія розглядає подані матеріали і готує висновок упродовж місяця з моменту подання заявки.

У разі позитивного висновку Комісії щодо здійснення інноваційної діяльності МОН України видає наказ про надання закладу освіти статусу «Авторський заклад освіти», «Авторська освітня технологія».

11. Статус «Авторський заклад освіти» не змінює підпорядкування, тип, рівень акредитації, форму власності і надається незалежно від тривалості повного циклу.

12. У разі, якщо освітній процес, який здійснюється за авторською концепцією, зазнає негативного впливу, що позначається на його результатах, МОН України на підставі рішення Комісії видає наказ про зняття із закладу освіти статусу.

Ініціювати зняття статусу можуть відповідні органи управління освітою, учасники освітнього процесу, представники територіальної (батьківської) громади.

IV. Фінансування інноваційної освітньої діяльності

1. Фінансування інноваційної освітньої діяльності здійснюється відповідними органами управління освітою, іншими юридичними та фізичними особами.

2. Фінансування інноваційної освітньої діяльності може здійснюватися за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством України.

**Завідувач сектору педагогічного досвіду
та інновацій Науково-методичного центру
середньої освіти Міністерства освіти і науки України   В.І. Довбищенко**

Навчальне видання

Катерина Сергіївна КУЗНЄЦОВА
Марія Іванівна КОМІСАРИК
Ярина Андріївна ТАНЯВСЬКА
Ганна Михайлівна БЕСПАЛЬКО

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДОШКІЛЬНИЙ ОСВІТІ

Навчальний посібник

Літературний редактор *М. В. Капричук*

Комп'ютерна верстка – *Ф. С. Андрієць*

Коректор *Д. Е. Рудик*

Підписано до друку 15.05.2023 року. Формат 60x84/8. Гарнітура
Таймс. Папір офсетний. Ум. друк. арк. 32,4. Тираж 300 прим.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців,
виготовлювачів та розповсюджувачів книжкової продукції
серія ДК № 7225 від 28.12.2020 року

Видавничо-інформаційний центр «Місто»
Україна, 58005 м. Чернівці, вул. Головна, 173А;
тел. (0372) 58 53 12

Надруковано у ВІЦ «Місто»